

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI MAKTAB TA'LIMIGA
TAYYORLASHDA BADIY TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH USULINI
TAKOMILLASHTIRISH

Mamatova Xusnora Eshquvatovna

*Maktabgacha ta'lim tashkilotlari director va mutaxassislarini qayta tayyorlash
va ularning malakasini oshirish institute katta o'qituvchisi Telefon:+998(99)402-97-
85 husnormamatova@gmail.com*

Annotatsiya: *ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolaning hissiy va kommunikativ sohasini rivojlantirish, tasviriy san'at texnologiyasi, san'atni erta bolalik o'quv dasturiga kiritish orqali o'qituvchilar yosh o'quvchilarda tasavvurni, nozik vosita mahoratini, tanqidiy fikrlashni va hissiy aqlni rivojlantirish va boshqalar to'g'risida yozilgan.*

Kalit so'zlar: *chizish, modellashtirish, qum texnologiyasi, tasviriy san'at, musiqa san'ati.*

Mahalliy ta'limni isloh qilish kontekstidagi ustuvor vazifalardan biri bolaning jismoniy va psixologik salomatligini himoya qilish va mustahkamlash bo'lib qolmoqda, bu bizning beqaror, tez o'zgaruvchan dunyomizda juda muhim, bu erda psixikaga tobora ortib borayotgan yuk bor. Ta'lim tizimida birinchi o'rinni o'qituvchi va bolalar o'rtasidagi shaxsga yo'naltirilgan aloqa modeli egallaydi, bunda bolaning hissiy va kommunikativ sohasi etakchi rol o'ynaydi, uning moslashish qobiliyatini oshiradi. Maktabgacha yoshdagi bolaning hissiy va kommunikativ sohasini rivojlantirishga qaratilgan turli texnologiyalar ishlab chiqilgan:

- tasviriy san'at texnologiyasi (chizish, modellashtirish, qum texnologiyasi);
- musiqa san'ati - texnologiya;
- ajoyib san'at - texnologiya va boshqalar.

San'at yoshi, madaniyati va kelib chiqishidan oshib ketadigan universal til bo'lib, uni erta yoshdagi o'qituvchilar uchun kuchli vositaga aylantiradi. Erta bolalik sinfining jonli dunyosida san'at shunchaki ijodiy chiqishdan ko'proq narsaga aylanadi; u o'rganish, o'zini namoyon qilish va har tomonlama rivojlanish uchun darvozaga aylanadi. San'atni erta bolalik o'quv dasturiga kiritish orqali o'qituvchilar yosh o'quvchilarda tasavvurni, nozik vosita mahoratini, tanqidiy fikrlashni va hissiy aqlni rivojlantirishi mumkin. Ushbu maqolada erta bolalik davridagi darslarga san'atni qo'shishning afzalliklari, san'atni darslarga qo'shish strategiyalari va bir nechta amaliy g'oyalar yoritilgan.

San'at integratsiyasining afzalliklari

• Tasavvurni rivojlantirish: San'atni o'z ichiga olish bolalarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi va tanqidiy kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirishga yordam beradi. Ular tasavvur qilish va yaratish jarayonida ranglar, shakllar va fazoviy munosabatlar

haqida bilib oladilar. Ular ranglarni aralashtirish yoki turli usullarni sinab ko'rish orqali sabab va ta'sirni sinab ko'rishadi.

- Nozik motorli ko'nikmalar: kichik narsalarni kesish, chizish va manipulyatsiya qilish kabi san'at faoliyati nozik vosita rivojlanishini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Agar bola qog'oz shaklidagi chiziqalar bo'ylab ehtiyotkorlik bilan kessa yoki rasmda murakkab tafsilotlarni yaratish uchun cho'tkadan foydalansa, ular nozik vosita mahoratini rivojlantiradi.

- Tanqidiy fikrlash: Agar bola o'z asarlarida g'oyani qanday aks ettirishni yoki qaysi materiallardan foydalanishni tanlashni hal qilganda, u muhim qarorlar qabul qiladi. Ular ijodiy fikrlashni, rejalashtirishni va tanlashni o'rganmoqdalar - bu hayotning barcha jabhalari uchun muhim mahoratdir.

- Hissiy intellekt: Bolalar o'zlarining his-tuyg'ulari, qo'rquvlari va quvonchlarini san'at asarlari orqali ifoda etishlari mumkin. Bu, ayniqsa, qiyin vaziyatlarga duch kelgan yoki ular to'liq tushunmagan his-tuyg'ulari bilan shug'ullanadigan bolalar uchun muhim bo'lishi mumkin. San'at ularga ichkarida sodir bo'layotgan narsalarni tashqi tomondan ko'rsatishga imkon beradi va o'qituvchilar va tarbiyachilarga ularning hissiy dunyosini tushunishga yordam beradi. O'qituvchilar o'zlarining ijodlarini tan olish va muhokama qilish orqali bolalarga hissiy aql, empatiya va o'z-o'zini anglash qobiliyatini rivojlantirishga yordam berishlari mumkin.

- Turli xillikni qamrab olish: Erta bolalik o'qituvchilari turli madaniy amaliyotlar, bayramlar va badiiy uslublarni nishonlaydigan badiiy loyihalarni o'z ichiga olishi mumkin. Bu bolalarning dunyoqarashini kengaytiradi va xilma-xillikni qadrlashni rivojlantiradi. Turli madaniyatlardan ilhomlangan san'atni yaratish orqali bolalar tarix, geografiya va insoniyatning boy gobelenlarini o'rganishlari mumkin, shu bilan birga o'zlaridan tashqari dunyoga hurmat va qiziqish tuyg'usini rivojlantiradilar.

Esda tutingki, erda bolalikdagi ta'lim muhitida san'atni yaratish jarayoni yakuniy mahsulotdan ko'ra muhimroqdir. O'z-o'zini namoyon qilish, ijodkorlik va izlanishga imkon beruvchi ochiq faoliyatni rag'batlantirish. Mag'rurlik va muvaffaqiyat tuyg'usini targ'ib qilish uchun sinfda bolalarning san'at asarlarini nishonlang va namoyish eting. Nihoyat, har bir bolaning rivojlanish ehtiyojlari va manfaatlariga moslashishda moslashuvchan va moslashuvchan bo'ling.

Shunday qilib, hozirgi holatni o'rganib chiqdi mamlakatimiz oliy o'quv yurtlarining tashkiliy-pedagogik tajribasiga asoslangan, ilmiy nashrlarda bayon etilgan, o'z tajribamiz va Muallifning xulosalari va mulohazalarini kafedra yig'ilishlarida muhokama qilgan hamkasblar tajribasidan kelib chiqib, quyidagilarni ta'kidlaymiz. "Pedagogik ta'lim" yo'nalishi bo'yicha amalga oshirilgan "Bolalar badiiy ijodiyoti" profili unchalik keng tarqalgan emas, lekin

Bizning fikrimiz badiiy ijodga va bolalar bilan ishlashga moyil bo'lgan yoshlar uchun jozibali bo'ladi. Profil uning ko'p qirraliligi kuchliligi pedagogik ma'lumotga ega bitiruvchilarni keyinchalik ishga joylashtirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Kelajakni sifatli tayyorlash uchun katta imkoniyatlarni o'z ichiga oladi bolalar ijodiyoti

studiylarining o'qituvchilari, chunki bitiruvchiga plastik san'at va ijodkorlik pedagogikasi amaliy sohasida universal bilim va ko'nikmalar berish imkonini beradi.

Maqolada keltirilgan muammoni hal qilish bo'yicha muallifning qarashlari uning yo'lining faqat kichik bir qismidir. Bu yo'nalishda ishlayotgan har bir o'qituvchi-rassom o'z tadqiqotini o'tkazishi va o'zi bog'lashi mumkin tajriba, ushbu yo'nalishdagi qadamlaringizni taklif qiling.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Umnova Mahsumaxon Qobuljon qizi (2023). BAŞLANGICH SINIF O'QUVCHILARINING KOGNITIV FAOLLIGINI RIVOJLANISHGA QIZIQISHINI SHAKLLANTIRISHNING MUHIMI. "Fan va ta'lim axborotnomasi", (5 (136)-2), 52-54.

2. Umnova Maxsumaxon Qobuljon Qizi (2023). INNOVATSION TA'LIM DAVRIDA BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA BILISHGA QIZIQISHINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI. Fan va innovatsiyalar, 2 (Maxsus 5-son), 786-790. doi: 10.5281/zenodo.7995402

3. Umnova M.K. (2022). MAKTABgacha TA'LIM O'QITUVCHILARINING MALAKASINI ORTALASHTIRISH BO'YICHA MASALOVLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARINI TAJROQ ETTIRISH. Pedagogika muammolari, (1 (59)), 79-82.

4. Teshaboev A.Yu., & Umnova M.K. (2021). MAKTABGACHA TA'LIM ISHLAB CHIQUVCHILARINING MALAKASINI TASHKILLASHDA DUNYO TAJRIBASI. "Fan va ta'lim axborotnomasi", (16-2 (119)), 89-91.

5. Umnov Dmitriy Gennadievich. (2021). MAKTABGA YOSH YOSHIDAGI BOLALAR ORASIDA ASOSIY IQTISODIY BILIMLARNI TADQIQOT. Galaxy xalqaro fanlararo tadqiqot jurnali, 9(6), 89-96. <https://www.giirj.com/index.php/giirj/article/view/102> dan olindi

6. Umnov Dmitriy Gennadievich MAKTABgacha TA'LIM SHARTLARIDA MAKTAB YO'LGA BO'LGAN BOLALARNING IQTISODIY TARBIIYASI UCHUN PEDAGOGIK SHARTLARNI YARATISH // Fan va ta'lim byulleteni. 2020 yil. 16-1-son (94).

7. Umnov D.G. MARKETINGNING MAKTAB TO'CHA BOLALARNING ISTE'LIY MADANIYATIGA TA'SIRI // Fan va ta'lim axborotnomasi. 2021 yil. 16-1-son (119).

8. <https://scienceforum.ru/2019/article/2018011490>

9. <https://www.linkedin.com/pulse/5-effective-strategies-integrating-art-early-childhood-jemmael-joseph>

10. <file:///C:/Users/user/Downloads/hudozhestvenno-pedagogicheskaya-podgotovka-rukovoditelya-studii-detskogo-hudozhestvennogo-tvorchestva-problemy-i-vozmozhnosti-ih-resheniya.pdf>